

УДК 811.1/9

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/96-3-17>**Ярина ТУРЧИНЯК,**

orcid.org/0000-0003-0514-3281

здобувач кафедри історії і теорії мистецтв
Львівської Національної Академії мистецтв
(Львів, Україна) designeryarynat@gmail.com**ПРИКЛАДНА ГРАФІКА МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО**

У статті сформульовано дефініції понять «мультикультуралізм», «філокартія», «прикладна графіка» у контексті творчої спадщини Мирона Левицького. Уперше значний масив книжково-журнальної графіки Мирона Левицького диференційовано, структуровано на групи. У даній статті презентовано та охоплено такі групи обкладинок: орнаментальні, контурна лінія, контекстуальні (історичні контексти), дитяча література, періодичні видання. Творча діяльність Мирона Левицького цікава у міждисциплінарному контексті, оскільки охоплює не лише образотворче мистецтво, а й корисна для графічного дизайну України. У працях Мирона Левицького орнаментика була одним зі способів інтерпретації національних інтенцій у сучасному трактуванні через синтез модерних мистецьких течій, що актуально для сьогодення. У статті окреслено домінуючі риси авторського стилю мистця, що підніс мистецтво книги на високий фаховий рівень і здійснив вагомий внесок для мистецтвознавства та графічного дизайну України. Попри зацікавлення науковців у науковому дискурсі індивідуальність Мирона Левицького у царині книжково-журнальної графіки розкрита не достатньо.

Актуальним питанням цієї статті є проблематика книжково-журнальної графіки, а зокрема окреслено більш детально групи обкладинок з виразною орнаментикою, варіативними стилістично-видовими інтенціями, концептуальними рішеннями та історичними контекстами, дитячою періодикою. Практичне значення дослідження полягає в наступному, що даний інформаційний масив праці може бути застосований у написанні детальної праці щодо графіки Мирона Левицького. Здійснено наукові узагальнення та обґрунтування фактологічних матеріалів, що можуть бути корисними для довідникових видань, антологій, для медійних та інших цифрових ресурсів в цілях популяризації мистецтвознавчих дискурсів митців української діаспори.

Хронологічні межі дослідження графіки Мирона Левицького охоплюють період еміграції до Канади. Графіка Мирона Левицького у контексті української діаспори має вагомим значення для утвердження, збереження та популяризації нашої ідентичності та української культурної спадщини у світі.

Ключові слова: Мирон Левицький, книжково-журнальна графіка Мирона Левицького, мультикультуралізм, українська діаспора, Канада.

Yaryna TURCHYNIAK,

orcid.org/0000-0003-0514-3281

Applicant at the Department of Art History and Theory
Lviv National Academy of Arts
(Lviv, Ukraine) designeryarynat@gmail.com**APPLIED GRAPHICS OF MYRON LEVYTSKY**

This article formulates definitions of the concepts of “multiculturalism,” “philocarty,” and “applied graphics” in the context of the creative legacy of Myron Levytsky. For the first time, a substantial corpus of Myron Levytsky’s book and periodical graphics has been systematically differentiated and structured into groups. The article presents and examines the following groups of covers: ornamental, contour line-based, contextual (historical contexts), children’s literature, and periodicals.

Myron Levytsky’s creative activity is of interest in an interdisciplinary context, as it encompasses not only the visual arts but is also valuable for Ukrainian graphic design. In Levytsky’s works, ornamentation served as one of the means of interpreting national intentions in a contemporary reading through the synthesis of modern artistic movements, which remains relevant today. The article outlines the dominant features of the artist’s individual style, through which he elevated the art of the book to a high professional level and made a significant contribution to Ukrainian art history and graphic design. Despite scholarly interest within academic discourse, Myron Levytsky’s individuality in the field of book and magazine graphics hasn’t been sufficiently explored yet.

A central issue addressed in this article is the problematics of book and magazine graphics, with particular attention paid to groups of covers characterized by pronounced ornamentation, stylistic and genre variability, conceptual solutions, historical contexts, and children’s periodicals. The practical significance of the research lies in the fact that this body of material may be used in the preparation of a comprehensive study of Myron Levytsky’s graphic works. The study provides scholarly generalizations and substantiation of factual materials that may be useful for reference publications, anthologies, media, and other digital resources aimed at popularizing art-historical discourse on artists of the Ukrainian diaspora.

The chronological scope of the research on Myron Levytsky’s graphics covers the period of his emigration to Canada. Myron Levytsky’s graphic art, viewed within the framework of the Ukrainian diaspora, serves as an important vehicle for affirming, preserving, and advancing Ukrainian identity and cultural heritage on the international stage.

Key words: Myron Levytsky, Myron Levytsky’s book and magazine graphics, multiculturalism, Ukrainian diaspora, Canada.

Постановка проблеми. Проблематикою дослідження є висвітлення та структурування прикладної графіки Мирона Левицького від 1930-х до 1990-х років. Актуальність теми зумовлена більш прискіпливим структуруванням та систематизацією книжково-журнальної графіки Мирона Левицького у контексті мультикультуралізму Канади. Книжково-журнальна графіка Мирона Левицького має вагомe значення у мультидисциплінарному контексті, а саме для мистецтвознавства та графічного дизайну України. Розвиток книжково-журнальної графіки популяризував мистецтво української графіки у світі та трактування національної ідентичності через призму мультикультуралізму Канади.

Наукова новизна дослідження полягає у типологізації книжково-журнальної графіки, а зокрема розкриття мистецьких наративів. Методику, що застосована у дослідженні передбачає перехід від абстрактного та узагальненого трактування до конкретного аналізу. У статті типологізовано книжково-журнальну графіку на групи. Сьогодні для мистецтвознавства та графічного дизайну України актуальним є питання митців української діаспори, а саме прикладна графіка Мирона Левицького, що була не достатньо вивчена та висвітлена у науковому дискурсі.

Аналіз досліджень. Звичайно, на основі численних спроб науковців висвітлити творчу спадщину Мирона Левицького (Береговська Х.), більш узагальнено у працях (Г. Стельмашук.), фрагментарно у контексті української діаспори (Новоженець Г.), узагальнено про мистецтво графіки (Мельник І.), творчі наративи у контексті мультикультуралізму Канади (Яців Р.). Слід зазначити, що книжково-журнальна графіка Мирона Левицького висвітлена не достатньо, або досить фрагментарно. У процесі написання роботи опрацьовано праці Галини Стельмашук, де науковиця презентує біографічні дані та діяльність мистця охоплюючи багатовекторність його творчості. Серед широкого діапазону діяльності згадує графіку, але в основному більш узагальнено. Мистецтво книги розкриває фрагментарно. У працях Христини Береговської теж є інформація про творчу діяльність Мирона Левицького, як мистця модерного (Береговська Х., 2015: 681). Частина матеріалу висвітлена в окремих публікаціях та монографіях, що стосуються діяльності української діаспори 40-х років ХХ століття (Новоженець Г., 2015). Мистецтвознавчі наративи висвітлені у наукових працях (Яців Р., 2012, 2019, 2021). Фрагментарно репрезентовано зацифровані матеріали праць Мирона Левицького (Корпанюк П., Поле-

генький С., Пшеничний Є., 2024: 96, 97, 112, 118, 141, 168, 169.). Проблематику графіки Мирона Левицького у контексті Української ужиткової графіки кінця ХІХ початку ХХ століття презентовано (Мельник І., 2019).

Мета статті – типологізувати книжково-журнальну графіку Мирона Левицького за стилістично-видовими, тематичними та функціональним призначенням. Розкрити відповідні групи обкладинок з вираженими стилістично-видовими особливостями. Розкрити проблематику української книжкової графіки у контексті творчості Мирона Левицького, як мистця у складі української діаспори у Канаді. Окреслити домінантні течії, що мали вплив на стилістично-видову мову Мирона Левицького. Визначити необхідність диференціації книжково-журнальної графіки Мирона Левицького.

Виклад основного матеріалу. Творча спадщина Мирона Левицького має вагомe значення для мистецтвознавства України. Оскільки діапазон діяльності дуже широкий, що підтверджує ряд наукових праць, фактологічного матеріалу, знайдених робіт, оцифрованих праць у медійних ресурсах, приватних колекціях. Проте, ще багато фактологічного матеріалу є не опрацьовано і достатньо вивчено. У науковому дискурсі мало висвітлювалися праці Мирона Левицького у сфері прикладної графіки, а саме книжково-журнальної. У науковому дискурсі Галина Стельмашук зазначає, що Мирон Левицький є провідним мисцем в оформленні нової української книги (Стельмашук Г., 2013: 290). Після емпіричного та теоретико-аналітичного опрацювання масиву фактологічного матеріалу про графіку Мирона Левицького в контексті мультикультуралізму Канади та мистецтва модернізму ХХ століття виклад матеріалу розкриває компетенції стилістично-видової мови мистця. Презентуючи книжково-журнальну графіку Мирона Левицького, як одного із видів образотворчого мистецтва та її трансформацій: за утилітарною функціональністю, стилістично-видовими особливостями. Розглядаючи обкладинки книг ми класифікуємо їх за своїм цільовим призначенням до промислової графіки, що охоплює наративи образотворчого мистецтва та графічного дизайну. Книжкова графіка Мирона Левицького є багатою в композиційному рішенні та варіативності (Мельник І., 2019: 162). Уперше значний масив фактологічного матеріалу, що стосується книжкової графіки Мирона Левицького чітко типологізовано на групи:

1. ілюстративні
2. ілюстративні та шрифтові

3. шрифтові
4. орнаментальні
5. контурна лінія
6. контекстуальні (історичні контексти)
7. дитяча література
8. періодичні видання

Отже, презентуємо групи обкладинок: орнаментальні, контурна лінія, контекстуальні (історичні контексти), дитяча література, періодичні видання. Група обкладинок з вираженою стилістикою орнаментики є дуже рідкісна та не менш цінна за попередні. Презентуємо ряд найбільш виразних обкладинок, що висвітлюють дану проблематику, а саме це обкладинки: обкладинка до книги Подворняк М. «Перша любов», періодики «Жіночий світ» (1972 р.), з'ясовуючи вплив мультикультуралізму на мистецьку діяльність Мирона Левицького не слід забувати його напрацьованого унікального авторського стилю трактування та імовірно ностальгічних настроїв за вуличками Львова. Митець трансформує національну ідентичність інтегруючи із середовищем мультикультуралізму Канади (Яців Р., 2019). Створена мистцем орнаментика є досить сучасною та актуальною і для сьогодення. Група орнаментальних обкладинок виконує першочергово свою утилітарну функцію та збагачена стилістично-видовою мовою автора, що надає їй особливої мистецької вартості. Значний вплив на мистецтво Мирона Левицького мав стиль Ар-деко (Яців Р., 2008). Опрацьовуючи обкладинки, котрим іманентна в своїй основі орнаментика, опираючись на художній аналіз, у більшості праць, щодо стилістики присутні мотиви, що превалюють у мистецтві Модерну. У науковому дискурсі часто згадується, що Мирон Левицький митець модерний (Береговська Х., 2015: 681). У візуальній концепції присутні застосування таких зображальних засобів, як лінія, пляма, тон аркуша.

Група обкладинок, що становить – «контурна лінія» вражають своїми новаторськими рішеннями та актуальні і для сьогодення. Святослав Гординській у праці «Про мистецтво» зазначає «графізм лінії» стверджено французькими критиками, а також слід згадати, що Мирон Левицький видатний графік та ілюстратор (Береговська Х., 2015: 682). Після емпіричного та аналітико-терористичного опрацювання даної групи обкладинок розкриває компетенції мистця його культурно-естетичних констант та візуального бачення. Презентуємо ряд найбільш виразних обкладинок: книга Олександрів Б. «Камінний берег», Аполінарій Паяццо «Наші за границею», Світлана Кузьменко «Новоталаївські рефлексії». В обкладинці

превалює застосування Мирonom Левицьким такого зображального засобу графіки, як контурна лінія. Художник синкретично інтегрував власне осмислення бачення та привертав увагу до культурно мистецьких діячів, що популяризували національну ідентичність у міжнародному мистецькому просторі.

Отже наступна група обкладинок становить контекстуальні (історичні контексти). У значному масиві віднайдених матеріалів Мирона Левицького простежуються різновекторні підходи до композиційних, контекстуальних та шрифтових рішень. Обкладинки, що найбільше привернули увагу: «Броди», Б.Д. Крупницький «Гетьман Пилип Орлик», «Habsburgs and zaporozhian Cossacks», Юліян Бескид «Український Академічний дім у Львові». Розглядаємо об'єкти графіки, як комунікативні, утилітарні, естетичні здобутки Мирона Левицького у культурно-мистецькому середовищі мультикультуралізму Канади (Новоженець Г., 2015). У контексті функціонально-комунікаційного аспекту під обкладинкою розуміємо сенс, що висловлюється через призму ілюстрації, що є одним із непрямих засобів привернути увагу до історичної спадщини. Мирон Левицький прискіпливо підбирає шрифти відповідного періоду, чим підкреслює історичний контекст книги. Модерні течії, що синтезували європейські інтенції та мультикультуралізму Канади з інтенціями культурно-мистецького середовища української діаспори, мали безпосередній вплив на формування стилістично-видових пріоритетів Мирона Левицького.

Подолання різноманітної проблематики у соціально-культурному житті української діаспори в Канаді, а зокрема виникнення феномену мультикультуралізму ініціювало до виникнення громадських ініціатив (Яців Р., 2021). Дані події спровокували популяризацію української книги в діаспорі. Книжкова графіка популяризує важливі меседжі, аби привернути увагу до національної ідентичності у сучасній інтерпретації, до культивування української культурно-мистецької спадщини та української історії. Науковець Роман Яців зазначає, що українство сучасної Канади не лише приятелювали родинами, а само організовувалися навколо національно-ідеологічних питань (Яців Р., 2019).

Розглядаючи обкладинки, що відносяться групи «дитяча література» вражають унікальною авторською стилістичною мовою виконання. Опрацювавши ряд праць, можемо стверджувати, що Мирон Левицький митець модернової книжкової обкладинки (Стельмащук Г., 2013) Науковиця Галина Стельмащук зазначає, що Мирона

Левицький здобув широку популярність у галузі ілюстрацій та створення обкладинок для дитячих книг. Розглядаємо такі обкладинки: Михало Еоцюбинський «Харитя», К. Перелісна «Три казки», Т. Білецька «Бабусині казки». Мистець вирізнявся авторським оригінальним стилем, що вже був добре пізнаваним та надавав виданням особливої мистецької вартості (Стельмашук Г., 2013: 290).

Отже, наступну групу становлять обкладинки, що відносяться до періодичних видань. Презентуючи дану групу у загальному контексті слід визначити такі тематичні маркери: соціально-культурні контексти. Соціально-культурні піднімають проблематику соціальну, освітню, реалізацію українських фахівців на міжнародному культурно-мистецькому просторі. Мирон Левицький розробив ряд обкладинок для журналу «Жіночий світ». Обкладинки, що були створені мистцем 1950-х роках присутні інтенції стилю Ар-деко, а наступні створені у 1980-х роках суттєво відрізняються. Обкладинку журналу «Жіночий світ» (1972 р.) теж слід класифікувати, як таку, що відноситься до декількох груп, а саме до обкладинок суто із застосуванням орнаментики. Обкладинку журналу «Жіночий світ» (1984 р.) можна віднести також до групи ілюстративної згідно застосованої типології. Зокрема стисло розкриваю дефініцію «філокартії» у творчому доробку Мирона Левицького. Святочні картки мистця згадані досить фрагментарно та подекуди у контексті досліджень про інших митців діаспори. Царину філателії згадують Корпанюк П., Полегенький С., Пшеничний Є. та подають декілька репродукцій святочних карток Мирона Левицького у альбомі «Українська святочна картка» (Корпанюк П., Полегенький С., Пшеничний Є., 2024). Святочні картки Мирона Левицького чітко типологізовано за стилістично-видовими, функціональними, контекстними, авторськими маркерами. Зважаючи на варіативність, поштові картки можна класифікувати за тематикою: «Різдвяні», листівки до Дня Св. Миколая, «Великодні». Відповідно до систематизованої типології найбільша кількість святочних карток присвячені темі Різдва та Великодня. Багатогранність філокартії має функціональне призначення, оскільки транслює українське мистецтво у цілому світі. Завдяки святочним карткам в ту епоху коли, ще не було медійного простору та не існувало засобів масового поширення інформації, святочні картки виконували комунікативну та популяризаторську функції українського мистецтва у міжнародному мистецькому просторі, що є дуже важливим для збереження нашої ідентичності для майбутніх поколінь.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що здійснено чітку типологію книжково-журнальної графіки Мирона Левицького. Праці Мирона Левицького становлять синтез культур та течій, що сформувалися у мультикультуралізмі Канади. Стаття висвітлює напрацювання мистця конкретних груп обкладинок. Книжкова графіка структурована за відповідними стилістично-видовими маркерами та презентує відповідні групи:

1. ілюстративні
2. ілюстративні та шрифтові
3. шрифтові
4. орнаментальні
5. контурна лінія
6. контекстуальні (історичні контексти)
7. дитяча література
8. періодичні видання

Проте у статті чітко окреслено обкладинки, що відносяться до таких груп: орнаментальні, контурна лінія, контекстуальні (історичні контексти), дитяча література, періодичні видання. Пропозиція полягає у проведенні детального дослідження книжково-журнальної графіки Мирона Левицького. Висвітлений інформаційний масив є інтелектуальним продуктом для подальших досліджень чи написання праць про мистецтво графіки Мирона Левицького. Вагомий внесок художник здійснив у мистецтві дитячої книги. Проблематика дитячої літератури вагомий чинник, що популяризував та зберігав національну культурну спадщину для майбутніх поколінь.

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що Мирон Левицький здійснив вагомий внесок у мистецтві української книги. Праці мистця є цінними не лише для мистецтвознавства, але і для графічного дизайну України. Питання графічного дизайну є досить контроверсійним у творчості Мирона Левицького, адже більшість науковців позиціонує, як мистця. Проте творча спадщина є значним масивом підґрунтя для практики у різних міждисциплінарних контекстах. У результаті розгляду загальної проблеми популяризації та розвитку української книжкової графіки в контексті української діаспори, вирізняємо такі частини питання:

- типологізація нагруппи;
- стилістично-видова мова та авторські рішення;
- проблематика книжково-журнальної графіки.

Структуровано та систематизовано книжкову графіку Мирона Левицького. Вперше визначено та презентовано групи обкладинок мистця за стилістично-видовими та контекстуальними інтенці-

ями. Наукові результати дослідження можуть бути актуальними для мистецтвознавців, культурологів, істориків мистецтва, аспірантів, практиків мистецтва, викладачів і студентів. Результат дослідження та практичне значення полягає в тому, що інформацію можуть використати у подальшому вивченні мистецтва графіки та написанні праць про прикладну графіку Мирона Левицького.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Береговська Х. Святослав Гординський про мистецтво : Зб. статей. Львів : Априорі, 2015. 1024 с.
2. Корпанюк П., Полегенький С., Пшеничний Є. Українська святочна картка : Альбом. Снятин : ПП "Мист. центр Барви", 2024. 212 с.
3. Мельник І. Українська ужиткова графіка кінця XIX початку XX століття. Львів : Львівська нац. акад. мистецтв; Н.-д. сектор, 2019. 216 с.
4. Новоженець Г. Образотворче мистецтво української діаспори 1940-1970 років: поліваріантність художнього досвіду. Львів: Кальварія, 2015. 280 с.
5. Українські митці у світі / авт.-упоряд. Г. Стельмащук. Львів: Априорі, Львівська національна академія мистецтв (Науково дослідний сектор), 2013. 520 с.
6. Яців Р. М. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка XX століття. Частина 2 / Яців Р. М. — Л. : Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України, 2012. — 829 с.
7. Яців Р. Мала хронологія мистецьких подій і пам'ятних дат XX століття: Україна – Світ. Априорі, 2021. 544 с.
8. Яців Р. Типологія стильових похідних Ар Деко. *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника*. 2008. Вип. 1 (16). С. 178–183.
9. Яців Р. Українство сучасної Канади: до питання типології історичної та культурної пам'яті. *Народознавчі зошити*. 2019. № 2. С. 492–494.

REFERENCES

1. Berehovska Kh. (2015) Sviatoslav Hordynskiyi pro mystetstvo: Zb. stattei. [Sviatoslav Hordynskiyi about art: Collection of articles] Apriori, Lviv, 1024 p. [in Ukrainian].
2. Korpaniuk P., Polehenkyi S., Pshenychnyi Ye. (2024) Ukrainska sviatochna kartka: Albom. [Ukrainian festive postcard: Album] PP "Myst. tsentr Barvy", Sniatyn, 212 p. [in Ukrainian].
3. Melnyk I. (2019) Ukrainska uzhytkova hrafka kintsia XIX – pochatku XX stolittia. [Ukrainian applied graphics of the late 19th – early 20th century] Lvivska natsionalna akademiia mystetstv; N.-d. sektor, Lviv, 216 p. [in Ukrainian].
4. Novozhenets H. (2015) Obrazotvorche mystetstvo ukrainskoi diaspory 1940–1970 rokiv: polivariantnist khudozhnoho dosvidu. [Fine art of the Ukrainian diaspora 1940–1970: Polyvariance of artistic experience] Kalvariia, Lviv, 280 p. [in Ukrainian].
5. Stelmashchuk H. (Ed.). (2013) Ukrainski myttsi u sviti. [Ukrainian artists in the world] Apriori; Lvivska natsionalna akademiia mystetstv (Naukovo-doslidnyi sektor), Lviv, 520 p. [in Ukrainian].
6. Yatsiv R. M. (2012) Idei, smysly, interpretatsii obrazotvorchoho mystetstva: Ukrainka teoretychna dumka XX stolittia. Chastyna 2. [Ideas, meanings, interpretations of fine art: Ukrainian theoretical thought of the 20th century. Part 2] Lvivska natsionalna akademiia mystetstv; Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy, Lviv, 829 p. [in Ukrainian].
7. Yatsiv R. (2021) Mala khronolohiia mystetskykh podii i pamiatnykh dat XX stolittia: Ukraina – Svit. [A short chronology of artistic events and memorable dates of the 20th century: Ukraine – World] Apriori, 544 p. [in Ukrainian].
8. Yatsiv R. (2008) Typolohiia stylovykh pokhidnykh Ar Deko. [Typology of stylistic derivatives of Art Deco] Zapysky Lvivskoi naukovoï biblioteki im. V. Stefanyka, 1 (16), 178–183. [in Ukrainian].
9. Yatsiv R. (2019) Ukrainstvo suchasnoi Kanady: do pytannia typolohii istorychnoi ta kulturnoi pamiati. [Ukrainianness of contemporary Canada: On the typology of historical and cultural memory] Narodoznavchi zoshyty, 2, 492–494. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.03.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026

Стаття поширюється на умовах
 ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

